

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ ІЗ «ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН» В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Прокоп'як Мар'яна Зіновіївна

кандидат біологічних наук, доцент кафедри ботаніки та зоології,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
mosula@chem-bio.com.ua

Голіней Галина Михайлівна

кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри ботаніки та зоології,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
halyna.holiney@gmail.com

Навчальна практика студентів – невід’ємна складова частина навчального процесу, метою якої є закріплення і поглиблення теоретичних знань, набуття професійних навичок, накопичення досвіду самостійної роботи. Лише засвоєння теоретичного курсу не сприятиме формуванню висококваліфікованого фахівця, тому необхідним є проведення навчальної практики, під час якої студенти мали б змогу використовувати набуті знання у практичних цілях [1]. Є різні форми проведення навчальної практики: екскурсії у природу, у агрофітоценози, у місця культивування лікарських рослин в умовах відкритого ґрунту, екскурсії на підприємство або в установу чи здійснення самостійного спостереження у природі [2].

В умовах сьогодення актуальним є подальше удосконалення дистанційного навчання із врахуванням як вітчизняного, так і зарубіжного досвіду практики дистанційної освіти. Важливою умовою є вибір оптимальних засобів і методів навчання під час організації навчальних практик, оскільки вони є вагомою ланкою у формуванні компетентного спеціаліста, який би вмів вміло застосовувати набуті теоретичні знання у практичних завданнях.

Актуальним сьогодні є удосконалення і розширення засобів організації навчальної практики під час формування професійних компетентностей майбутніх фахівців в умовах дистанційного навчання. Навчальна практика є завершальним етапом курсу «Лікарські рослини» і важливим засобом навчального процесу, під час якого студент закріплює набуті теоретичні знання. Метою цієї практики є вивчення дикорослих лікарських рослин у різних фітоценозах, поглиблення знань з основ систематики рослин, формування навичок збору, сушіння і зберігання лікарської рослинної сировини і гербаризації лікарських рослин.

Основними завданнями навчальної практики є поглиблення і закріплення теоретичних знань, отриманих студентами під час лабораторних занять; формування навичок науково-дослідної роботи; засвоєння навичок практичної діяльності; формування вмінь організовувати екскурсії у природу для учнів і проводити позакласні гуртки із дослідження навколишньої флори із визначенням не лише видового складу рослин, а й встановлення їх практичного значення.

Після проходження навчальної практики студент знатиме видовий склад і еколого-біологічні особливості рослин досліджуваних територій, а також видовий склад регіонально-рідкісних видів рослин і тих, які занесені у Червону книгу України. Окрім цього студенти знатимуть сфери можливого використання рослин, у тому числі їх лікарські властивості, особливості їх використання у народній й офіційній медицині, методи збирання окремих видів лікарської рослинної сировини, строки заготівлі, правила сушіння і її зберігання; правила оформлення гербарію. Також будуть знати методику проведення фенологічних спостережень за рослинами і методику опису різних типів фітоценозів; методику вирощування лікарських рослин в умовах відкритого ґрунту. У результаті проходження практики студенти навчаються розпізнавати рослини за морфологічними ознаками і класифікувати за приналежністю до родини; збирати, висушувати і зберігати різні види лікарської рослинної сировини, а також гербаризувати рослини; здійснювати фенологічні спостереження і досліджувати рослини у різних фітоценозах (агрофітоценози, фітоценоз лісу й ін.).

Практика розпочинається із вступного заняття, на якому керівник практики знайомить із правилами поведінки на практиці, особливостями матеріалів і інструментів, які будуть використані, основними методиками; розповідає техніку безпеки. Під час практики студенти вивчають ранньоквітучі рослини і їх фармакологічне значення, рослини агрофітоценозу, які є лікарськими, культивовані лікарські рослини відкритого ґрунту, рослини лісового фітоценозу, водно-прибережні і болотні рослини, а також фітоценози міста й синантропну рослинність на ділянках ботанічного саду чи заказника. Окрім цього вчать здійснювати збір і заготівлю різних видів лікарської рослинної сировини. Також може бути організована екскурсія на фармацевтичні фабрики, організації, де студенти матимуть можливість побачити практичне використання лікарських рослин в офіційній медицині.

У сучасних умовах виникає необхідність розробляти заняття із навчальної практики, які були б адаптованими під вимоги дистанційного навчання. Керівник навчальної практики може використовувати онлайн екскурсії у природу із прямою трансляцією, а також попередньо записані відеоматеріали чи фотографії рослин, зроблені у природі. Також можна проводити відеозустрічі із працівниками фармацевтичних компаній, які використовують рослини як джерела лікувальної сировини для виготовлення фітопрепаратів. У той час є можливість не обмежуватися конкретним регіоном розташування цих установ, а й залучати із інших регіонів чи навіть інших країн.

Під час проведення практики здійснюється поточний контроль, а також підсумковий (написання щоденника із навчальної практики, складання звітів, збір лікарської рослинної сировини й ін.). Після завершення навчальної практики студенти складають залік. Під час нього оцінюється якість введення щоденника, оформлення звіту, знання українських і латинських назв рослин місцевої флори,

їх систематичне положення і фармакологічне значення, особливості заготівлі різних видів лікарської рослинної сировини; види рослин, які занесені до Червоної книги України або є регіонально рідкісними і основні заходи їх охорони. Необхідно також відзначити, що при дистанційній формі навчальної практики значно збільшується кількість годин самостійної роботи студента, а завданням керівника практики є координування цієї роботи, планування і створення спеціальних завдань, для оцінювання результатів практики [3].

Отже, навчальна практика із дисципліни «Лікарські рослини» – важлива ланка підготовки висококваліфікованих фахівців, у ході якої студенти закріплюють і поглиблюють теоретичні знання і формують практичні навички роботи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Березняк О.П. Навчально-виробничі практики як одна з найважливіших складових навчального процесу ВНЗ.
URL: http://www.rusnauka.com/23_ADEN_2015/Pedagogica/2_198056.doc.htm (дата звернення: 18.05.2022).
2. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник. Київ : Академвидав, 2006. 352 с.
3. Шинковська І.Л., Заєць І.П. Особливості дистанційного навчання в системі вищої освіти. П'ятнадцята Всеукраїнська практично-пізнавальна інтернет-конференція. URL: <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/45-p-yatnadsyata-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/269-osoblivosti-distantsijnogo-navchannya-v-sistemi-vishchoji-osviti> (дата звернення: 18.05.2022).

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ФІЗИКИ

Федчишин Ольга Михайлівна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізики та методики її навчання,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
olga.fedchishin.77@gmail.com

Содомора Марія Михайлівна

магістрантка спеціальності 014.08 Середня освіта (Фізика),
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
sodomora_tnpu@ukr.net

Навчання фізики здійснюється на компетентнісних засадах і передбачає формування ключових і предметних компетентностей учнів. Засобами навчального предмету «Фізика», незалежно від рівня його опанування здійснюється формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для її життєдіяльності.

Враховуючи, що фізика – наука експериментальна, пріоритетним для учнів при вивченні фізики є формування експериментальної компетентності.